

سناریوی محتمل برای نتایج مذاکرات هسته‌ای ایران و ۱+۵

پایگاه تبیینی
و تحلیلی جریان شناسی
www.Didban.ir

مطالب این بولتن صرفاً جهت
اطلاع رسانی بوده و نقل از آن
مجاز نمی باشد.

الجمهورية
البحرينية

۱۳ سناریوی محتمل برای نتایج مذاکرات هسته ای ایران و ۵+۱

اشاره: شرایط کنونی و آینده پرونده هسته‌ای ایران را می‌توان از زوایای مختلفی نگریست که هر یک از این زوایا، علاوه بر ارائه تحلیلی در مورد اتفاقات گذشته، ابهامات و سؤالات موجود در مورد اتفاقات حال و آینده را تا حدود زیادی برطرف خواهد کرد.

مقدمه

پس از پیروزی حسن روحانی در انتخابات ریاست جمهوری یازدهم و تحویل گرفتن دولت در مرداد ۱۳۹۲، تعجیل در معین کردن تیم مذاکره کننده و پرداختن به موضوع هسته‌ای به منظور پیروزی در امور مختلف سیاسی و اقتصادی، از نخستین اولویت‌های حسن روحانی بود که هم اکنون نیز این اعتقاد وجود دارد.^۱ با

۱. در اینجا به برخی اظهارات اعضای دولت یازدهم، علی‌الخصوص حسن روحانی مبنی بر حل مشکلات کشور از طریق حل مسأله

هسته‌ای و رفع تحریم‌ها اشاره می‌شود:

● ● حسن روحانی پیش از برگزاری انتخابات در مصاحبه با روزنامه آرمان چنین گفته بود: درست است که فناوری هسته ای حق مسلم ماست، اما بسیاری از موضوعات دیگر هم حق مسلم ماست. از جمله اینکه تحریم نباشیم، هم حق مسلم ماست، اینکه فشاری بر ملت ایران نباشد هم حق مسلم ماست. زندگی توام با آرامش و رفاه هم حق مسلم ملت ماست. ما می‌خواهیم به همه این حق‌ها برسیم و نه فقط یک حق مسلم.

(به نقل از: <http://www.nasimonline.ir/detail/512045/135/News>)

● ● حسن روحانی در مراسم ۱۶ آذر سال ۱۳۹۲ در دانشگاه شهید بهشتی چنین گفت: ... بهبود معیشت مردم و رفاه مردم هم حق مسلم ماست، شکستن و ویران کردن ساختمان منحوس تحریم ظالمانه هم حق مسلم ماست... (<http://www.yjc.ir/fa/news/4659598>)

*رئیس جمهور در جمع صنعتگران و سرمایه‌گذاران، ۱۰/۴/۱۳۹۳: متأسفانه تحریم توانست بر روی برخی از بخش‌های

این جال، تعجیل و اشتیاق در به ثمر رساندن مسأله هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران، معلول علل متعددی از سوی طرف ایرانی و غربی بود که در مجموع، می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

تلاش دولت ایران برای حل مسائل اقتصادی از طریق دیپلماسی هسته‌ای، انتظار مردم ایران برای بهبود شرایط اقتصادی، نیاز دولت روحانی برای اثبات کارآمدی از طریق فرصت مذاکرات، قول انتخاباتی آقای روحانی مبنی بر حل مسأله هسته‌ای، ترس طرف غربی از شکست مذاکرات و ریزش محبوبیت در افکار عمومی، خلق "تک شاهکار" دولت اوباما در روند صلح جهانی، حل دیگر معضلات غرب در منطقه

باشد.

متن مصاحبه با وی را در این آدرس ببینید)
<http://www.tasnimnews.com/418985/Home/Single>

صنعت ما حتی در صنعت خودرو که سابقه طولانی داشت اثر بگذارد. امروز قدم‌هایی برای حل این مشکلات برداشته شده، برخی از تحریم‌ها رفع شده و در واقع برداشته شده است و برخی دیگر نیز برداشته خواهد شد... کاسه تحریم شکسته شده است و هیچ بندزنی نمی‌تواند این کاسه شکسته را به حالت اول بازگرداند.

● اظهارات محمدجواد ظریف در جمع ایرانیان مقیم دوی اینگونه بوده است: فضا باز شده و از فعالان عرصه اقتصادی انتظار داریم بهترین بهره برداری را انجام دهند. امیدواریم این فضا ادامه یابد با این هدف وارد شدیم و تا پایان ادامه می‌دهیم تا همه حقوق مردم ایران رعایت شود و به قول آقای روحانی هم سانتریفیوژها بچرخد و هم چرخ زندگی مردم. (<http://www.khabaronline.ir/detail/Politics/diplomacy326043>)

● قائم مقام بانک مرکزی در گفت‌وگو با وال استریت ژورنال گفته: در صورتی که ایران با آمریکا و دیگر قدرت‌های جهانی تابستان امسال در مورد آینده برنامه هسته‌ای خود به توافق برسد، اقتصاد ایران می‌تواند بسیار سریع‌تر و تا ۶ درصد رشد داشته

اعلامی و غیررسمی و همچنین نگاهی آینده‌پژوهانه به موضوع هسته‌ای ایران، سناریوهای احتمالی را به بحث گذارده و جزئیات هر یک به همراه احتمال وقوع آن تبیین گردد و در نهایت، با توجه به این سناریوها، تجویزاتی در نتیجه بحث خواهد آمد.

۱- چارچوب‌های کلان هسته‌ای

نظام اسلامی به دنبال کسب وجهه‌ای در دنیا است که به دیگران، از جمله

خاورمیانه با تأکید بر توافق با ایران در مسأله هسته‌ای، پیشرفت بیشتر ایران در صورت به نتیجه نرسیدن مذاکره، خطر ایران هسته‌ای برای اسرائیل^۲.

پس از امضای توافق‌نامه موقت ژنو میان ایران و کشورهای ۵+۱، گمانه‌زنی‌ها و احتمالات متعددی از سوی افراد و گروه‌ها بیان گردید که هر کدام در جای خود، دارای نقاط مثبت و منفی بودند. در این نوشتار سعی شده است با کنار هم قرار دادن اخبار^۲. تشریح این علل را در این آدرس ببینید:

<http://didban.ir/fa/news-de->

(tails/6866

نیست که اینها سر قضیه‌ی هسته‌ای با جمهوری اسلامی اختلاف پیدا کرده باشند؛ نه، تحریم آمریکا از اول انقلاب شروع شد، روزه‌روز هم بیشتر شده است، تا امروز که به نقطه‌ی بالایی رسیده است ... اینها با موجودیت جمهوری اسلامی مخالفند، با نفوذ و اقتدار جمهوری اسلامی مخالفند.^۳» در تحلیل پرونده هسته‌ای ایران، نباید از دشمنی دیرینه آمریکا با ایران و در نتیجه، بدبینی ما به آن‌ها غفلت گردد.

همچنین، علی‌رغم رصد هوشمندانه عملکرد تیم مذاکره‌کننده ایرانی که حالات مختلف در نظر گرفته می‌شود، نباید مواضع اعلامی ما، نشانگر بدبینی به این گروه باشد و چنین القا نماید که آنها به دنبال خیانت به ملت ایران هستند. چرا که تخریب این گروه، تضعیف جایگاه جمهوری اسلامی ایران

۳. بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانش‌آموزان و دانشجویان (۱۳۹۲/۸/۱۲)

جبهه مستضعفین دنیا نشان دهد نظام جمهوری اسلامی ایران، به دنبال تعامل سازنده با دیگران است و اولاً بالذات، با کسی دشمنی ندارد و اگر هم تخصمی وجود دارد، به سبب نیت ناصحیح و استعماری طرف مقابل است. بنابراین، اصل مذاکره و ضرورت تداوم آن، یکی از مهمترین نکاتی است که بارها مقامات عالی کشور از جمله مقام معظم رهبری در قالب توصیه به مسئولین، به صورت غیررسمی ابلاغ شده است و بایستی توجه جدی به آن داشت. علاوه بر این، علی‌رغم تعامل ایران با آژانس هسته‌ای و طرف غربی، انواع و اقسام بهانه‌جویی‌ها را شاهد بوده‌ایم، حال اگر پرونده مذاکرات از سوی ایران مختومه اعلام شود، بهانه‌جویی‌ها بیشتر خواهد شد.

نکته بعدی در ارتباط با دشمنی آمریکایی‌ها با ایران، این است که به تعبیر مقام معظم رهبری، «مسئله این

۲- نگاه‌های مختلف به موضوع هسته‌ای ایران

۱-۲- شکست اواما در خلق شاهکار

دولت‌های جدید در آمریکا در پی آنند که خود را از سلفشان متمایز سازند و تفاوت‌های سیاسی را برجسته سازند، چرا که می‌خواهند این پیام را برسانند که این دولت نظم جدید را مهندسی کرده است.^۴ از این رو، با پیروزی

۴ . <http://www.tasnimnews.com/Home/Single>
۱۲۹۴۲۲۷

در مذاکرات است که عواقب بدی را به دنبال خواهد داشت. فرمایش مقام معظم رهبری در آستانه ۱۳ آبان ۱۳۹۲ نیز باید نصب العین قرار گیرد که فرمودند: «هیچ‌کس نباید این مجموعه‌ی مذاکره‌کنندگان ما را با مجموعه‌ی شامل آمریکا - همان شش دولت، به‌اصطلاح پنج بعلاوه‌ی یک - سازش‌کار بداند؛ این غلط است؛ اینها مأموران دولت جمهوری اسلامی ایران هستند، اینها بچه‌های خودمان هستند، بچه‌های انقلابند؛ یک مأموریتی را دارند انجام میدهند.»

رضایت از عملکرد باراک اوباما، رئیس جمهور امریکا به پایین ترین سطح خود رسیده است. این نظرسنجی نشان می دهد محبوبیت اوباما به ۳۸ درصد رسیده و این در حالی است که ۵۴ درصد مردم، به او اعتراض دارند. از سویی دیگر، به ادعای برخی از نخبگان آمریکایی نظیر پروفیسور مایکل جونز، نویسنده و از اساتید دانشگاه های آمریکا و نیز سردبیر نشریه «کالچر وار»، لابی های صهیونیستی و حزب جمهوری خواه آمریکا نیز تمایل چندانی برای توافق هسته ای با ایران ندارند.^۶

بنابراین به نظر می رسد علی رغم تلاش های دولت آمریکا، سیاست خارجی آنان در قبال پرونده هسته ای

۶ . <http://www.presstv.com/>

[/۱۵۸۹/۱۵/۱۲/۱۳۹۲/farsi/detail/Poll-Obama-approval-low](http://www.presstv.com/farsi/detail/Poll-Obama-approval-low)

۷ . <http://www.tasnimnews.com/Home/Single>

۳۸۱۰۴۲

اوباما در انتخابات آمریکا، تمام تلاش وی صرف ایجاد تغییرات محسوس و شاهکارهای شگرف گردید تا از طریق احاطه بر افکار عمومی و متقاعد ساختن لابی های صهیونیستی، برنامه های خود را عملی سازد.

با این حال، آنچه در صحنه عمل مشاهده می گردد، شکست های مکرر برنامه های آمریکا در حوزه جنوب غرب آسیا^۵ بوده است که آخرین آنها، تهدید سوریه جهت حمله به این کشور بود که اجرا نگردید و مهر شکست بر پیشانی اوباما زده شد. از این رو، آمریکایی ها تمام سعی خود را برای پیروزی در پرونده هسته ای ایران به کار خواهند برد تا حیثیت بر باد رفته خود را احیا نمایند.

بر اساس نظرسنجی فاکس نیوز، میزان

۵ . به دلیل استعمال این عبارت توسط مقام معظم رهبری، از لفظ خاورمیانه استفاده نگردید.

ایران، چندان موفق نبوده است. سؤال اساسی اینجاست که آیا دولت آمریکا، در نهایت موفق می‌شود بر لابی‌های صهیونیستی مخالف خود و همچنین حزب جمهوری خواه فایق آید و آیا اوپاما، توان همراه کردن افکار عمومی را با خود دارد یا خیر؟

۲-۲- توافقی برای توافقی

در طول مذاکرات مختلفی که در مورد پرونده هسته‌ای ایران انجام شده است، همواره نظارت مرجعی با شأن بالاتر از مذاکره‌کنندگی بر روند مذاکرات وجود داشته است. این نظارت در بسیاری موارد، با خط قرمزهایی که توسط مقامات عالی کشور و شورای عالی هسته‌ای ابلاغ گردیده است، اعمال می‌شود. به عنوان مثال، در توافقی موقت هسته‌ای در ژنو^۳، چنین خط

قرمزهایی، مورد توجه مذاکره‌کنندگان بود و آن‌ها وظیفه داشتند از هیچ یک از خط قرمزها فراتر نروند. آن خط قرمزها عبارت بودند از: به رسمیت شناختن حداقل حق غنی‌سازی (۳،۵ یا ۵ درصد)، خارج نشدن اورانیوم غنی شده از کشور، عدم تعطیلی تأسیسات فردو، اراک و نظنز.

در مذاکرات هسته‌ای پیش‌رو نیز از طریق شورای عالی هسته‌ای که آقایان حسن روحانی، محمدجواد ظریف، علی‌اکبر ولایتی، حسن شمشانی و علی‌اکبر صالحی عضو آنند، ۶ خط قرمز در دستور کار جمهوری اسلامی ایران قرار گرفته که هرگونه توافقی بلندمدت و جامعی، باید با توجه به این خطوط قرمز باشد. آن خط قرمزها نیز عبارتند از: عدم تعطیلی تحقیق و توسعه، لغو یک‌باره تحریم‌ها، حفظ ماهیت آب سنگین اراک، عدم تعطیلی

با توجه به اختلاف نظری که به آن اشاره شد، یکی از احتمالات این است که علی‌رغم اعلام‌های رسانه‌ای مبنی بر به توافق رسیدن در آینده‌ای نزدیک، روند مذاکرات به طول انجامد و ماحصل مذاکرات مختلف، توافق کردن برای توافق کردن باشد و در نهایت، نتیجه مطلوبی به عمل نیاید. با این حال، آسیبی جدی، آینده مذاکرات را تهدید می‌کند و آن، فرسایشی شدن روند مذاکرات است که سبب خواهد شد طرفین، اشتیاقی به ادامه مذاکرات نداشته باشند و ختم مذاکرات، احتمالات فراوانی را به دنبال خواهد داشت.

۳-۲- نیاز به توافق، وجه اشتراک دولت ایران و آمریکا

همان‌گونه که در مقدمه بحث آورده شد، دولت ایران به دلایل متعددی نیاز به انجام توافق هسته‌ای دارد که

دستاوردهای هسته‌ای، عدم کاهش در تعداد سانتری فیوژها.

بنابراین تیم ایرانی، ولو اینکه خطوط قرمز مذکور را قبول نداشته باشد، می‌بایست تأکید فراوانی بر این خطوط داشته باشد و عدم پذیرش هر یک از آنان، به منزله شکست در مذاکرات و عدم توافقی جامع و بلندمدت بر سر پرونده هسته‌ای ایران خواهد بود.

در جبهه مقابل، احتمالی قوی وجود دارد که طرف غربی، علی‌الخصوص آمریکا^۸ بر ادعاهای قبلی خود شامل فشار بر ایران از طریق به رسمیت نشناختن حق غنی‌سازی، اجرای تحریم‌ها و ... پابرجا بمانند و خطوط قرمز مذکور را نپذیرند.

۸. بنابه اظهارات غیررسمی اشتون به محمدجواد ظریف، بازیگر اصلی در این پرونده آمریکاست و نقش بازیگرانی همچون اتحادیه اروپا، بسیار کم‌رنگ و وابسته است.

آمریکا نیز برگزار گردد و تمام تلاش حزب دموکرات در آمریکا بر این خواهد بود که پیروز این انتخابات گردد تا مسیر پیروزی در انتخابات ریاست جمهوری نیز برایشان هموار گردد. «گری سیک»، عضو سابق شورای امنیت ملی آمریکا دستیابی به توافق هسته ای میان ایران و گروه ۵+۱ تا اواخر تیرماه را محتمل دانست و گفت: اوباما امیدوار است بتواند از این موضوع در انتخابات میان دوره ای کنگره در پاییز بهره برداری کند.

این نیاز و عجله طرفین، علی الخصوص آمریکا در به توافق رسیدن، این
<http://www.irinn.ir/> . ۹
 ۵۱۱۲۴/news

مهمترین آن، لزوم بهبود وجهه خود در داخل کشور از این طریق است. از سوی دیگر، اوباما و حزب دموکرات نیز احتیاج به یک پیروزی در صحنه سیاست خارجی دارند، چرا که سوابق آنها در حوزه سیاست خارجی باعث شده است سیاست خارجی اوباما، منفعلانه ارزیابی شود و از وی به عنوان رئیس جمهوری ضعیف در این عرصه یاد گردد. بنابراین، پیروزی در پرونده پرحاشیه ایران که مدتها در جریان است، می تواند اعتبار از دست رفته را به دولت آمریکا بازگرداند. نیاز به این پیروزی، وقتی ضروری تر می شود که بدانیم در ۲۰۱۴ پاییز سال جاری، قرار است انتخابات میان دوره ای کنگره

رسانه‌های دولتی و حامی دولت، آن را تبلیغ نمودند.

۴-۲- چانه‌زنی تیم مذاکره کننده برای تعدیل خط قرمزها

یک تحلیل دیگر این است که خطوط قرمز وضع شده توسط شورای عالی هسته‌ای که پیش‌تر در مورد توافق جامع هسته‌ای ذکر گردید، دست مذاکره کنندگان را در بده-بستان دیپلماتیک بسته است، چرا که در نقطه مقابل، تأکیدات غربی‌ها بر خلاف خطوط قرمز است. به عنوان مثال، غربی‌ها معتقد به تعطیلی تحقیق و توسعه ایران، تعطیلی تأسیسات فردو، فرآیند طولانی مدت رفع تحریم‌ها و ...

گزاره را نیز محتمل می‌سازد که طرفین، توافق نیم‌بندی را پیشنهاد دهند که در آن، نه چیزی داده شود و نه چیزی گرفته شود و تنها بتوان نام یک توافق را بر آن گذاشت و از طریق تبلیغات رسانه‌ای، آن را توافقی بزرگ نامید. تجربه نشان داده است که دولت آمریکا توانایی ایجاد این هجمه رسانه‌ای را دارد و همچنین دولت ایران نیز می‌تواند این کار را انجام دهد. چنانچه کار نه‌چندان پیچیده‌ای نظیر جشن سعدآباد که زنان سفرای خارجی نیز در آن حضور داشتند و با حاشیه‌هایی همراه بود، از سوی حسن روحانی در برنامه تلویزیونی، به عنوان پیروزی و موفقیت قلمداد شد^{۱۰} و

۱۰. آقای روحانی در سومین گفتگوی

تلویزیونی خود گفتند: برای اولین بار نهاد ریاست جمهوری از زنان سفرا برای معرفی روز زن در تهران دعوت کرد که البته مثل اینکه برخی از این شادمانی و قدم مثبت کمی ناراحت شده‌اند. پیروزی ملت ما،

پیروزی همه است. آنها که منتقد دولت هستند، به پیروزی‌ها احترام بگذارند و اینها همه قدم‌های موفقی بود که برداشته شد. متن کامل را در این آدرس ببینید: (<http://etedalpres.ir/8916>)

خیر، و این که آیا این خطوط در طول چندین سال، حداقل حقوق هسته‌ای ملت ایران است یا این که در وضع آن، توقعات ایران بالا می‌باشد؟

۵-۲- تلاش برای یافتن مقصر

در میان حالت‌های مختلف، سناریویی قابل تصور است که در آن، نه جمهوری اسلامی ایران از حقوق هسته‌ای و خطوط قرمز خود کوتاه بیاید و نه طرف غربی حاضر باشد از سخن خود

هستند که دقیقاً عکس خطوط قرمز ایران است.

با این حال، یکی از احتمالات این است که تیم مذاکره کننده، پس از ناامیدی از قبول طرف غربی، فرآیند چانه‌زنی برای تعدیل خطوط قرمز را شروع نمایند. در این صورت، جای سؤال است که آیا وضع این خطوط، یعنی شورای عالی هسته‌ای، حاضر است خطوط قرمزی را که قرار است تا سالیان سال وجود داشته باشند، تعدیل نماید یا

۶-۲- زیاده خواهی غرب، عامل شکست مذاکرات

ما به دنبال صنعت هسته‌ای هستیم و طرف غربی نیز این نکته را فهمیده است. بنابراین در صورت تحقق پیش فرض سناریوی قبلی، یعنی کوتاه نیامدن طرفین، شکست مذاکرات بعید نیست.

در این صورت، حالتی قابل تصور است که دولت، با مقصر دانستن طرف غربی، چنین وانمود کند که ما از ابتدا به آن‌ها اعتماد نداشتیم و طرف غربی همواره بهانه‌جویی می‌کرد. صحبت‌های محمدجواد ظریف را در پایان مذاکرات وین ۵، می‌توان در این راستا تحلیل کرد. وی در پایان پنجمین دور مذاکرات ایران و ۱+۵ در وین و در جمع خبرنگاران، چنین گفت: «احساس من این است که طرف مقابل با اراده‌ای جدی وارد میدان مذاکرات

کوتاه آمده و پیشنهاد طرف ایرانی را بپذیرد که نتیجه آن، عدم توافق در مسأله هسته‌ای ایران است.

در صورت چنین شکستی، بعید نیست که دستگاه دیپلماسی ایران، تلاش نماید تا با مؤاخذه مخالفین قرارداد ژنو و توافقات هسته‌ای، به تعبیری، طوق لعنت را بر گردن مخالفین بیاویزد و چنین وانمود کند عدم همراهی و بهانه‌جویی‌های مخالفین داخلی، سبب شکست آنها شده است.

در این صورت، راهبرد مخالفین پیش از چنین شکستی، می‌بایست نقد هوشمندانه و به دور از احساسات باشد و نباید از تمام توان خود علیه مذاکره استفاده نمایند. در نقد مذاکرات هسته‌ای، هرگونه افراط و زیاده‌روی می‌تواند چهره عمومی مخالفین دولت را خراب کرده و تقصیرات را به گردن آنها بیندازد.

نظام جمهوری اسلامی ایران است، وگرنه پرونده هسته‌ای و مسائلی از این دست، بهانه‌ای بیش نیست. در این حال، تقصیر از گردن دولت نیز برداشته خواهد شد.

۷-۲- از سرگیری مذاکرات جدید

برخی معتقدند که هم دولت ایران و هم طرف غربی، به جدّ طرفدار تعامل و همکاری هستند تا در نتیجه آن، توافق صورت پذیرد. اما نکته‌ای که وجود دارد، این است که راه رفته شده تاکنون، دچار انحرافات بوده است که به سبب آن، توافقی میان طرفین صورت نمی‌گیرد. بنابراین لازم است تا مذاکرات، منقطع از قبل، با فضایی جدید از سر گرفته شود. مذاکرات جدید مذکور، می‌تواند با اختلال در مذاکرات فعلی و اندکی وقفه در آن، با ترمیم و یا حتی تغییر تیم‌های مذاکره کننده از هر دو طرف، از سر گرفته شود.

نشده است ... هنوز احساس می‌کنیم که طرف مقابل تلاش می‌کند مواضع زیاده خواهانه خود را حفظ کند.^{۱۱}»

سید عباس عراقچی، معاون حقوقی و امور بین‌الملل وزیر امور خارجه و عضو تیم مذاکره کننده هسته‌ای نیز بیان داشته است: «اگر طرف مقابل برای رسیدن به توافق مصمم است، باید از توهمات و انتظارات خارج از واقعیات و از زیاده‌خواهی‌هایی که معمول و روحیه کشورهای غربی در مذاکرات گذشته بوده است، حتما خودداری کند.^{۱۲}»

در ادامه نیز بعید نیست که چنین موضع‌گیری شود که مشکل اصلی طرف غربی با ایران، اصل موجودیت

۱۱. متن کامل اظهارنظرهای ظریف را در این آدرس ببینید: [http://kayhan.ir/](http://kayhan.ir/fa/news/16175)

۱۲. [http://www.shafaqna.com/](http://www.shafaqna.com/persian/other-services/coun-۷۸۳۲۱/tries/iran/item) .
persian/other-services/coun-
۷۸۳۲۱/tries/iran/item

طبیعتاً دولت نخواهد نتوانست در پنهان‌کاری مطلق، کاری انجام دهد و زیر بار تعهداتی برود که هیچ‌کس، حتی شورای عالی هسته‌ای نیز از آن خبردار نباشد. با این حال، باید دید که نتیجه مذاکرات مخفی و توافق صورت پذیرفته، چقدر می‌تواند خواسته‌های ملت ایران را برآورده کند.

۹-۲- اصلاح کانون توجهات از ماجرای هسته‌ای به موضوعات دیگر

حسن روحانی در انتخابات ریاست جمهوری، وعده‌ای انتخاباتی در موضوع هسته‌ای به زبان آورد که تاکنون، بعد از گذشت حدوداً یک‌سال از آغاز به کار دولت وی، هنوز موفق به انجام آن نشده است. تصور وی در آن زمان، این بود که با حل شدن گره هسته‌ای ایران، وضع اقتصادی بهبود خواهد یافت. اما هم‌اکنون دانسته شده

در صورت تحقق این سناریو، جای سؤال است که طرفین، چگونه می‌خواهند به افکار عمومی، در مورد طولانی شدن زمان رسیدن به توافق، جواب بدهند.

۸-۲- راه حل توافق، ادامه دادن خط مذاکره آمریکا

چندی پیش، شنیده شد که خانم اشتون، به محمدجواد ظریف گفته است بازیگرانی اروپایی این پرونده، نقش مؤثر چندانی ندارند و اگر ایران می‌خواهد به توافق دست یابد، می‌بایست خط مذاکره با آمریکا را از طریق عمان ادامه دهد. با این حساب، برخی معتقدند علی‌رغم مذاکرات علنی میان ایران و ۱+۵، مذاکراتی مخفی میان ایران و آمریکا صورت خواهد پذیرفت و نتیجه نهایی نیز منوط به همین مذاکرات مخفی است.

«دلواپسیم»^{۱۳}، نشان داده است که چنین کاری از دولت برمی‌آید.

۱۰-۲- اعلام حمایت جریان سوم داخلی از دولت

این سناریو، در مورد جریان‌های سوم در داخل است که در کنار جریان دولت و مخالفین آن، به نقش‌آفرینی سیاسی مشغول هستند و البته این سناریو، جنبه‌ای تجویزی دارد. در این زاویه نگاه، جریان‌های سوم می‌توانند با اعلام حمایت از دولت، در هر حال پیروز باشند؛ چرا که در صورت شکست مذاکرات، تقصیر را بر گردن طرف غربی و یا حتی دولت می‌اندازند و در صورت پیروزی، خواهند گفت که به سبب حمایت‌های ما بود که دولت

۱۳. پس از برگزاری اجتماع «دلواپسیم»

توسط برخی نیروهای ارزشی در کشور،

مقامات دولتی، از جمله محمدجواد

ظریف، با اظهارنظرها و هججه رسانه‌ای،

شعار آنان را به «دلاوریم» تغییر دادند. وی

در تاریخ ۱۶ اردیبهشت ۱۳۹۳، در مجلس

شورای اسلامی چنین گفت: ما ملتی

دلواپس نیستیم. ما ملتی دلاوریم. تصاویر

مربوط به همایش را در این آدرس ببینید:

(<http://www.farhangnews.ir/>)

(content/76133

که هم طرف غربی بهانه‌جوتر از این حرف‌هاست و هم اینکه مسأله هسته‌ای شاه‌کلید حل مشکلات نیست. چرا که از میان تحریم‌های متعددی که علیه ایران وضع شده است، کمتر از نیمی از آن به سبب (حدود ۴۰ درصد) موضوع هسته‌ای است و مابقی آن، به خاطر اتهامات حقوق بشری و حمایت ایران از حزب‌الله و جبهه مقاومت است و این نشان می‌دهد اگر مسأله هسته‌ای نیز مرتفع گردد، هنوز بهانه‌های مختلفی برای کم کردن سرعت ایران در مسیر پیشرفت وجود دارد.

با این حال، دولت به دنبال آن است با طولانی کردن روند مذاکرات و همچنین، حاشیه‌سازی‌های متعدد در موضوعات دیگری نظیر فرهنگ، کانون توجهات را به سمت و سویی دیگر ببرد. برخی، سخنان حاشیه‌دار رئیس‌جمهور در مورد با شلاق بردن مردم به بهشت، سخنان مسئولین دولتی در مورد رفع فیلترینگ و ماهواره و مسائلی از این قبیل را با چنین هدفی تحلیل می‌نمایند. باید توجه داشت مثال‌های بالا و همچنین برخی اقدامات دیگر نظیر چاره‌اندیشی در مورد شعار

علی لاریجانی گفته است: «علی‌رغم وجود دیدگاه‌های مختلف در پارلمان ایران در خصوص مذاکرات هسته‌ای با گروه ۵+۱، در مجموع دیدگاه مجلس شورای اسلامی حمایت از روند فعلی

پیروز گردید. می‌توان حمایت‌های افرادی همچون علی لاریجانی، محمدباقر قالیباف و محسن رضایی را از مذاکرات هسته‌ای در همین راستا تحلیل کرد، چرا که این‌گونه افراد، نه

این مذاکرات در چارچوب حفظ حقوق ملت ایران و حفظ دستاوردهای علمی و صلح‌آمیز دانشمندان ایرانی است.^{۱۴} محسن رضایی نیز در حاشیه نشست

چندان طرفدار دولت‌اند که مهر اعتدال بر پیشانی آنان بخورد و نه چندان منتقد دولت‌اند که برچسب افراط و تندروی از سوی برخی‌ها بخورند.

در ادامه، به مواضع این‌گونه افراد اشاره خواهد شد:

۱۴ <http://www.khabaronline..>
۳۵۹۳۴۹/ir/detail

در حالی که جمهوری اسلامی به دنبال ادامه مذاکرات، بدون فشار و پیش فرض است. تمام تلاش نظام اسلامی در سال‌های اخیر در این راستا بوده که به نوعی فشار تحریم‌های ظالمانه علیه ایران، توخالی گردد تا غربی‌ها خلع سلاح شده و بتوان بر روی میز مذاکره کرد که هیچ خبری از فشار و تهدید در آن نباشد. موارد مشابهی از فشارها در سال‌های اخیر وجود داشته است که با همین استقامت جمهوری اسلامی ایران، تهدیدها مبدل به فرصت شده‌اند. به عنوان مثال، تحریم بنزین سبب شد تا متخصصین داخلی تلاش نموده و به فناوری پالایش آن در داخل دست یابند، در حالی که اگر شرایط عادی بود و بنزین از خارج وارد می‌شد، طبیعتاً دست‌یافتن به این فناوری به تأخیر می‌افتاد.

بنابراین می‌توان چنین دیدی به پرونده هسته‌ای داشت که نظام اسلامی می‌خواهد با گذشت زمان و اجرای برنامه‌های خود، آثار و فشار تحریم‌ها را چنان تو خالی نماید که نهایتاً، طرف غربی راه به جایی نبرد و مذاکرات، بدون فشار ادامه یابد.

تخصصی همایش ملی اقتصاد مقاومتی در قم، چنین گفته است: « قدرت چانه زنی ایران در مذاکرات افزایش یافته است ... امید را باید با دغدغه همراهی کرد و گزینه ممکن است به یک خوشبینی‌های کاذبی برسیم و آن خوشبینی‌ها به ما آسیب بزند.^{۱۵}»

محمدباقر قالیباف هم در در سومین همایش تجلیل از روحانیون پیشکسوت و رزمنده تهران بزرگ در سالن باغ موزه دفاع مقدس تهران اظهار کرده است: « نباید بیان و قلمی بر صفحه کاغذ جاری شود که تضعیف کننده تیم مذاکره کننده باشد و با این موضوع نباید به گونه‌ای رفتار کنیم که جامعه دچار دوگانگی و دو قطبی شود.^{۱۶}»

۱۱-۲- حرکت به سوی مذاکرات بدون فشار

گروه ۱+۵ و در صدر آنان آمریکا، از ابتدای به جریان افتادن پرونده هسته‌ای ایران، همواره سعی کرده‌اند از موضعی بالا سخن بگویند و فشار و تهدید و تحریم، از پیش‌فرض‌ها و ابزارهای آنان در مذاکرات بوده است،

۱۵. <http://www.ilna.ir/news/>

۱۶۶۵۲۸=news.cfm?id

۱۶. <http://www.tabnak.ir/fa/>

۳۹۸۹۷۷/news

کار امکان‌پذیر است.»^{۱۷}

نکته اصلی در باب اظهارنظرهای فوق، این است که حسن روحانی معتقد بود که تحریم‌ها، دست‌کم، بخشی از معضلات اقتصادی را رقم زده است و راه حل این مشکلات، ارتباط با کشورهای خارجی و باز کردن گره‌های پرونده هسته‌ای است تا بتوان وضع اقتصادی را بهبود بخشید. عجله دولت برای به توافق رسیدن در ۱۰۰ روز اول آغاز به کارش نیز مؤیدی است بر اینکه دولت، راه برون‌رفت از وضع نامطلوب اقتصادی را در رفع تحریم‌های ناشی از مسأله هسته‌ای می‌داند.

با این توضیحات، می‌شود چنین گفت که هدف دولت در مذاکرات، طولانی شدن آن است، به گونه‌ای که موجی از مطالبه عمومی به حرکت درآید که خواستار حل مسأله هسته‌ای و به تبع آن، رفع تحریم‌ها و بهبود وضعیت اقتصادی هستند. در این زاویه دید، القای نوعی حاکمیت دوگانه در پرونده هسته‌ای خواهد شد که علی‌رغم خواست دولت، عده‌ای نمی‌گذارند تا توافق حاصل شود و به همین سبب،

^{۱۷} .مجموعه وعده‌های انتخاباتی حسن

روحانی را در این آدرس ببینید: (<http://>)

www.tasnimnews.com/Home/

(Signal/110968)

۱۲-۲- وقت‌کشی برای مطالبه مردمی

دولت یازدهم جمهوری اسلامی ایران، در حالی تشکیل شد که رئیس‌جمهور در وعده‌های انتخاباتی خود، بارها از بهبود روابط با کشورها و همچنین حل مسأله هسته‌ای سخن گفته و تلویحا، مشکلات اقتصادی را به پرونده هسته‌ای و تحریم‌ها مرتبط ساخته بود. در ادامه بخشی از سخنان انتخاباتی حسن روحانی می‌آید:

«ما می‌توانیم در سیاست خارجی، روابط خود را با دنیا به صورت مناسبی در بیاوریم، روابط خارجی آرزو نیست که کسی دنبال آن باشد، روابط خارجی، شناخت جهان و دیدن واقعیت‌هاست، ترسیم برنامه است، هزینه و فایده کردن است، قدم به قدم پا را جلو گذاشتن است ... برنامه هسته‌ای برای توسعه و عظمت کشور است و دولت من با کمترین هزینه این حق را تثبیت می‌کند ... ایران حساس‌ترین کشور منطقه است، با میلیون‌ها دل مسلمانی که به موفقیت این کشور چشم دوخته‌اند مقداری تدبیر و برنامه لازم است تا ما بتوانیم حتی معضلات اقتصادی که در سایه تحریم به وجود آمده است، قدم به قدم حل کنیم و این

ایران بر تعهدات خود پایبند باشد و به عنوان مثال، اینکه عدم تعطیلی تحقیق و توسعه از خطوط قرمز ما است، بسیار منطقی به نظر می‌رسد، چرا که هیچ عقل سلیمی نمی‌پذیرد که برای یک دوره چندین ساله، قول دهد که حتی تحقیقی هم در زمینه مسائل هسته‌ای نداشته باشد.

بنابراین، طرف غربی فهمیده است که امتیازی بیشتر از این، نمی‌توان از ایران گرفت و اگر قرار است به توافق رسیده شود، باید به ایران امتیاز هم داد.

نکته‌ای که در این میان وجود دارد، در مورد احتمال اعطای امتیاز به جمهوری اسلامی ایران است، چرا که پرونده هسته‌ای ایران را نمی‌توان پدیده‌ای غیرمرتبط با دیگر پدیده‌ها دید و می‌بایست در پازل تحولات منطقه به آن نگریست. مواضع برخی از صاحب‌نظران غربی، پس از حمله داعش به عراق و قدرت‌گیری آنان و طرح موضوع خلافت اسلامی، بر این است که این مشکلات، نتیجه حمایت آمریکا از گروهی افراطی در منطقه است^{۱۸} و از ابتدا، نباید این حمایت‌ها

می‌بایست به انتظار مطالبه عمومی مردم نشست. اگر نگوییم خود دولت به دنبال القای حاکمیت دوگانه است، لاقلاً بخشی از حامیان دولت که در طیف افراطی می‌گنجد، این حرف را خواهند زد.

با این حساب، چندین نکته قابل توجه وجود خواهد داشت: نخست اینکه جناح مخالف دولت، نباید بیش از حد، بر روی خطوط قرمز هسته‌ای مانور دهند. چرا که در صورت به راه افتادن موج مطالبه عمومی، مخالفین دولت به عنوان کاندیدای به شکست انجامیدن مذاکرات مطرح خواهند شد و حیات سیاسی آنان با مشکل مواجه می‌گردد. نکته دوم هم اینکه می‌بایست طوری موضع گرفت که نهایتاً غربی‌ها متهم شوند نه دولت جمهوری اسلامی ایران.

۱۳-۲- افزایش امتیاز غربی‌ها به ایران

نگاهی دیگر این است که طرف غربی می‌داند جمهوری اسلامی ایران امتیازات ممکن را در توافق ژنو^۳ داده است و همچنین در مورد توافق جامع هسته‌ای، خطوط قرمز ایران، ادعاهایی حداقلی است. چرا که قرار است در یک دوره نسبتاً طولانی، جمهوری اسلامی

۱۸. سناتور رند پاول در مصاحبه‌ای، ضمن انتقاد از سیاست‌های خاورمیانه‌ای

خارجی مجلس نمایندگان آمریکا برگزار گردید، عنوان شد که بسیاری از اعضای کمیته روابط خارجی مجلس نمایندگان آمریکا نگران هستند که دولت آمریکا در گفتگو با ایران، روندی را در پیش گرفته باشد که از ایران یک تهدید هسته ای دائم علیه منطقه و همچنین آمریکا بسازد^{۱۹}.

صورت می‌گرفت. به نظر می‌رسد با این نگاه، هرگونه امتیازدهی به ایران در منطقه، توازن قدرت را در منطقه، بیشتر بر هم خواهد زد و ممکن است کنترل شرایط از دست غرب خارج شود. چنانچه در جلسه «راستی آزمایی پایبندی ایران به توافق هسته ای» که اخیراً توسط کمیته روابط

نتیجه گیری

با بررسی سناریوهای محتمل در

<http://www.mehrnews.com> . ۱۹

www.mehrnews.com/TextVersionDetail
۲۳۰۹۱۳۰/

میان شیعه و سنی در این منطقه وجود داشت، اما با ورود آمریکا به این کشور یک خلأ بوجود آمد که فضا را برای فعالیت گروه داعش در منطقه مناسب ساخت.

جزئیات را در این آدرس ببینید: <http://www.farsnews.com/newstext>
(php?nn=/13930401001502)

و به خصوص آمریکایی‌ها خواهند بود؛ در صورت موفقیت ایران در مذاکرات که پیروز اصلی ملت ایران خواهند بود و در صورت شکست مذاکرات، طرف غربی با نشان دادن دشمنی خود، بازنده خواهد بود.

۳. برخی تأکید دارند که دولت را به عنوان مدیر پرونده هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران معرفی کنند، در حالی که پیش‌برنده محتوای مذاکرات شورای عالی هسته‌ای است و ناظر هوشیار تمامی این تحرکات، مقام معظم رهبری هستند که بارها فرموده‌اند اگر نکته قابل تذکری باشد، یادآور خواهند شد^{۲۰} و بنابراین، پرونده هسته‌ای باید یک تحرک ملی قلمداد شود که البته سلیق مذاکره‌کنندگان نیز تا حدودی در آن دخیل است. در واقع، مراجع بالا، چارچوب مذاکرات را تعیین می‌کنند و امتیازات و خطوط قرمزی به دست مذاکره‌کنندگان می‌دهند تا آنان با هنر مذاکره خود، نتیجه مطلوب را کسب نمایند. البته، این سخن بدان

۲۰. هر جا احساس کنم که برخلاف

ضوابط، اهداف و عزت ملی و جهت‌گیری نظام اسلامی کاری انجام می‌گیرد، مطمئناً نخواهم گذاشت و جلوی او را می‌گیرم.

(بیانات مقام معظم رهبری در دیدار

کارگزاران نظام، ۱۳۸۲/۸/۱۱)

موضوع هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران، ذکر چند نکته تجویزی به عنوان حسن ختام، ضروری به نظر می‌رسد:

۱. جریان حزب‌اللهی در کشور که عموماً، انتقاداتی نسبت به روند مذاکرات هسته‌ای علی‌الخصوص توافق موقت ژنو دارد، ضمن اینکه می‌بایست اهل انتقاد و رصدگر باشد، نباید به عنوان کاندیدای مسئولیت به شکست انجامیدن مذاکرات معرفی گردد. علاوه بر این، نقدهای وارده به عملکرد دیپلماسی هسته‌ای دولت، می‌بایست هوشیارانه و کارشناسی باشد، چرا که انتقاد ضعیف و بی‌محتوا، وزن سیاسی و تأثیرگذاری جریان حزب‌اللهی کشور را کاهش خواهد داد.

۲. همان‌گونه که قبلاً ذکر گردید، به جای سازش‌کار خواندن تیم مذاکره ایرانی و بدبینی نسبت به آنان، تأکید باید بر این باشد که غربی‌ها به دنبال کارشکنی و بهانه‌جویی در پرونده هسته‌ای ایران هستند تاریخ روابط آنان با جمهوری اسلامی ایران نشان داده است ماجرای هسته‌ای، بهانه‌ای بیش نیست و اصل دشمنی آنان با موجودیت نظام اسلامی است. بنابراین در هر صورت، بازنده اصلی، طرف غربی

۵. برخی از شکست دولت جمهوری اسلامی ایران خوشحال می‌شوند و تصور می‌کنند اگر دولت به زمین بخورد، به موفقیت دست یافته‌اند و به همین خاطر، از هیچ انتقاد ریز و درشتی غافل نمی‌شوند، در حالی که نباید در هیچ موضوعی علی‌الخصوص در مسأله هسته‌ای، دولت را چنان تند و بی‌رحمانه نقد کنیم که مسیر بازگشت نداشته باشد. چرا که رانده شدن دولت از نظام، آن‌ها را به آغوش کسانی خواهد فرستاد که با انقلاب اسلامی ایران مسأله دارند. بنابراین، باید توجه داشت که اگر دولت جمهوری اسلامی ایران، دستاورد خوبی په دست آورد، دستاوردی برای تمام ملت ایران است و باید همگی خوشحال بود.

۶. بارها دیده شده است که با هجمه تبلیغاتی و رسانه‌ای، می‌توان از کاه، کوه ساخت و از کوه، کاه. بنابراین در این مذاکرات، می‌بایست شاخص‌هایی برای پیروزی ایران در مذاکرات طراحی گردد تا دولت با کوچکترین دستاورد، فریاد پیروزی عظیم و بی‌نظیر سر ندهد. این اقدام، از باب مخالفت با دولت نخواهد بود، بلکه هدف این است که واقعیت‌ها بیان گردد و آنچه اتفاق افتاده است، توسط مردمی که

معنی نیست که مسئولین عالی کشور و علی‌الخصوص رهبری، در جزئیات و ریزترین موارد این پرونده دخالت می‌کنند و نباید چنین القا شود که به سبب نظارت رهبری، این پرونده تقدس داشته و نباید به آن انتقادی وارد ساخت. طبیعتاً، نظارت مقام معظم رهبری بر این پرونده، نظارتی کلی و در راهبردهای کلان است و می‌توان با نگاهی به جزئیات، در صورت وجود اشکالات احتمالی، آن‌ها را منتقل نمود.

۴. در عین اصرار بر اینکه هیچ کس حق فروختن دستاورد ملت را ندارد و نمی‌توان پای میز مذاکره، آن‌چه را در این سال‌ها، ملت ایران به آن رسیده معامله کرد و یا تعهد به تعطیل نمودن آن نمود، همان‌گونه که ذکر گردید، بداهت و منطقی بودن خطوط قرمز ما کاملاً واضح است، چرا که تعهدات ما در توافق جامع هسته‌ای، تعهدی چندساله و غیرقابل خدشه خواهد بود. البته اصرار بیش از حد بر خطوط قرمز، ممکن است ایجاد حساسیت کند و مجدداً، عده‌ای شروع به بهانه‌جویی کنند و پروژه «نمی‌شود، نمی‌گذارند» را آغاز نمایند.

با این حال، حتی ممکن است عده‌ای تلاش کنند این دوقطبی را که همان القای حاکمیت دوگانه در کشور است، تبلیغ نمایند که باید هوشیار بود و نباید این‌گونه اخبار را منعکس نمود. در صورت عدم اهتمام به این مسأله، حاکمیت دوگانه‌ای به دیگران القا می‌شود که هدف جریان‌های مخالف و ضدانقلاب است تا نشان دهند مسئولین ایران، نظری متفاوت با رهبری دارند و آن‌چه را خودشان صلاح می‌دانند انجام می‌دهند و رهبری در ایران، قدرت نفوذ چندانی ندارد.

صاحب این کشور و انقلاب هستند، شناخته شود.

۷. هرگونه تحلیلی که به ایجاد دوقطبی رهبری-روحانی ختم شود، برای مصالح نظام مضر خواهد بود؛ نباید منتقد اصلی دولت و برنامه‌های آن، شخص رهبری معرفی گردد و نباید چنین القا شود که دولت در زمینه هسته‌ای به دنبال برنامه‌هایی است و رهبری با طراحی خطوط قرمز و وضع محدودیت، مانع آن می‌شود. توضیح آن‌که، برخی برای یک انتقاد ساده از دولت، از رهبری نقل قول می‌کنند که این کار، صحیح به نظر نمی‌رسد.

www.Didban.ir

www.didban.ir

| www.didban.ir